

Datum

Yttrande

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2023-604

Till

Justitiedepartementet

Remiss från Justitiedepartementet - En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)**Ju2022/03315****Sammanfattning**

Malmö stad anser att utredningen, utifrån direktiven, har lämnat ändamålsenliga förslag för att uppnå syftet med mer ordnade boendeförhållanden för asylsökande. Under förutsättningen att asylprocessen och tid i asylboende hålls så kort som möjligt och att glapp och otydligheter i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) liksom i ersättningssystemen till kommuner och regioner åtgärdas. Malmö stad vill framföra vissa synpunkter på utredningens förslag. Övergripande berör dessa främst tidsperspektivet samt Migrationsverkets uppdrag att samordna nya asylboenden med berörda kommuner. Malmö stad bedömer även att det finns vissa kommunalekonomiska konsekvenser som ytterligare behöver belysas.

Yttrande

Malmö stad är generellt positiv till utredningens förslag om en ny ordning för asylsökandes boende. Malmö stads mottagande av nyanlända som beviljats uppehållstillstånd har länge till största delen bestått av personer som redan under asylprocessen väljer att bosätta sig i eget boende. En stor andel av dessa är koncentrerade i vissa områden i staden, vilka i många fall är områden med socioekonomisk utsatthet. Samtidigt karakteriseras eget boende ofta av trångboddhet, frekventa flyttar och provisoriska boendelösningar. Situationen på Migrationsverkets anläggningsboenden utgör dock i många fall också en dålig boendesituation för både barn och vuxna. Malmö stad välkomnar därför utredningen om en ny ordning för asylsökandes boende, med förbättrade asylboenden i områden med bra förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden och för god integration för de asylsökande.

Malmö stad anser att utredningen, utifrån direktiven, har lämnat ändamålsenliga förslag för att uppnå syftet med mer ordnade boendeförhållanden för asylsökande samt kortare handläggningstider för asylansökan. Malmö stad anser vidare att det finns flera fördelar med ett mer ordnat asylboende med en nära koppling till myndigheters skyddsnet och där det kan

erbjudas ett mer ordnat mottagande. Men understryker vikten av att asylprocessen effektiviseras och vistelsen i asylboende blir så kort som möjligt. Lång vistelsetid i asylboende får konsekvenser både för enskilda och samhället, både då familjer rotar sig och måste bryta upp efter uppehållstillstånd eller väljer att stanna trots sämre möjligheter till boende och arbete.

Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att berörda kommuner kan, när asylsökande bor på asylboende, ges bättre förutsättningar att förbereda olika kommunala insatser. Men det måste också i anslutning till ett asylboende säkras att det finns förutsättningar och kapacitet för stöd och insatser, framförallt från Migrationsverket, men även från andra aktörer.

Malmö stad vill framföra vissa synpunkter på utredningens förslag. Övergripande berör dessa främst tidsperspektivet samt Migrationsverkets uppdrag att samordna nya asylboenden med berörda kommuner. Utredningen föreslår att de nya lagkraven ska införas redan 1 april 2024. Malmö stad bedömer att det kan bli svårt för Migrationsverket att på mindre än ett år införskaffa nya bostäder som uppfyller kraven på ett mer attraktivt asylboende, vilket är en av grundförutsättningarna för utredningens förslag. Det snäva tidsperspektivet riskerar också att försvåra en bra dialog med berörda kommuner angående lokalisering av asylboenden. Malmö stad instämmer i utredningens bedömning att det är av stor vikt att i lokaliseringen av asylboenden ta hänsyn till områdenas möjlighet att anordna samhällsservice och en god boendemiljö både in- och utvändigt. Malmö stad vill framföra att hänsyn även behöver tas till de socioekonomiskt utsatta områden som är undantagna för eget boende idag så att asylboenden inte lokaliseras där och på så sätt motverkar syftet med bättre integrationsmöjligheter. Tidsperspektivet är också av vikt för de kommuner där asylboenden kommer att lokaliseras, för att på ett ändamålsenligt sätt kunna planera de verksamheter som berörs. Malmö stad anser dessutom att det bör tydliggöras att Migrationsverket ska samverka med kommunerna vid lokalisering av asylboenden.

4.2 Asylsökande ska tilldelas en plats på ett asylboende

Malmö stad är positiv till att alla asylsökande ska tilldelas plats på asylboende, för att motverka de negativa effekter som ebo-lagstiftningen har inneburit. Malmö stad instämmer även i utredningens bedömning att asylboende är mer passande begrepp än förläggning och att det är viktigt att boendena ska främja en så normal tillvaro som vanligt för asylsökande. När asylboenden beskrivs som allt från korridorsboende till lägenheter i det ordinarie beståndet borde det dock finnas olika förutsättningar att leva upp till de förväntade resultaten på asylboenden. Malmö stad saknar en utökad beskrivning av dessa olika förutsättningar, exempelvis avseende möjligheten att erbjuda stöd och ge information, tillgång till lokaler för att samordna aktiviteter och tidiga insatser för asylsökande, integrationen av asylansökan på asylboendet, barns miljöer, finansiering i de fall det kan komma att belasta kommunerna med mera. För att kunna möta detta behöver Migrationsverket ett helt nytt arbetssätt och förhållningssätt. Statens styrning och uppföljning av mottagningssystemet behöver ha fokus på och stödja den utvecklingen.

4.4 Boende på asylboende som villkor för undantag från kravet på arbetstillstånd

Malmö stad instämmer i att det inte enbart går att uppnå den önskade utvecklingen genom att villkora dagersättning och särskilt bidrag, då indragen dagersättning inte alltid väger tyngst vid val av bosättning. I Malmö så bodde det exempelvis 699 personer i eget boende i undantagna områden i februari 2023.

Utredningen bedömer att det inte behöver bli svårare för asylsökande att få ett arbete samt att det är angeläget att den första tiden i Sverige ändå främst ägnas åt asylansökan och andra inledande åtgärder och insatser. I förhållande till detta så vill Malmö stad påtala att det är av vikt att tillräckliga resurser avsätts för att finansiera de tidiga insatserna, för att inte försena integrationsprocessen samt ge möjlighet till meningsskapande aktiviteter under asylprövningen.

4.4.2 Undantag från villkoret i enskilda fall

Malmö stad anser att de föreslagna undantagen är rimliga för att ge utrymme för en individuell bedömning i situationer då en tillämpning av reglerna skulle leda till oskäliga resultat. I det fortsatta arbetet anser Malmö stad att det bör övervägas om det inte är rimligt med ytterligare undantag för möjligheten att arbeta i Sverige trots bosättning i eget boende. Det kan exempelvis vara i de fall den asylsökande har en tillräcklig inkomst för att kunna bosätta sig i eget boende. Det behöver dock utredas vad som är en rimlig inkomstnivå. Den typen av undantag kan vara av särskild vikt i de fall Migrationsverket inte har möjlighet att erbjuda boende i den region som den asylsökande erbjuds arbete, om asylansökan tar lång tid samt om den asylsökande kan få arbete inom ett yrke där det finns brist på arbetskraft.

4.5 Undantag från villkoren i särskilda situationer

Malmö stad anser att det är positivt att det införs en möjlighet att göra undantag från villkoren i särskilda situationer när det är stor tillströmning av asylsökande eller sökande enligt massflyktsdirektivet. Malmö stad saknar dock ett resonemang avseende de områden som idag är undantagna eget boende och hur de kan komma att påverkas i en sådan krissituation och hur det kan hanteras för att inte förvärpa den socioekonomiska utsattheten och vilken avvägning som görs gentemot behovet att snabbt hitta boende till berörda.

4.6.2 Bestämmelsen ska även gälla kommuner som ordnar boende för personer som omfattas av massflyktsdirektivet

Utifrån hur den nya bestämmelsen är formulerad anser Malmö stad att det lämnas ett stort utrymme för bedömningen av när det finns grund för personal att bereda sig tillträde till såväl boendetrymme som förvaringsställen på asylboenden. Även om det i utredningen anges att asylsökande ska informeras om att denna typ av kontroll kan ske, anser Malmö stad att det i utredningen saknas resonemang om hur denna typ av kontroll påverkar den enskildes upplevelse av att bo på ett asylboende. Det saknas även resonemang avseende bedömningssvårigheterna det kan komma att innebära för den personal som förväntas genomföra kontrollerna. Denna typ av kontroll skiljer sig också från hur främst

kommunernas verksamhet i övrigt bedrivs varför det är Malmö stads bedömning att det kommer att innebära en kostnadsökning som det inte finns täckning för i utredningen. Påverkan på kommunernas finanser behöver fastställas innan förslaget genomförs.

4.6.4 Kommuner som ordnar boende för personer som omfattas av massflyktsdirektivet ska kunna lämna uppgifter till migrationsverket

Malmö stad anser att det finns en otydlighet i förslaget i ansvarsfördelningen mellan kommun och Migrationsverket. Om exempelvis kommunen inte har möjlighet att göra en bedömning på grund av resursbrist eller annat, hur kan den enskildas ärende då påverkas när kommunen inte lämnar uppgifter till Migrationsverket?

4.8.2 Migrationsverket bör vidta åtgärder för att fler ska bo på asylboende

Malmö stad är positiv att det i utredningen lyfts att lokalisering och utformning av asylboenden är av stor vikt för att tillhandahålla attraktiva asylbostäder. För att kunna åstadkomma detta anser Malmö stad dock att det är av stor vikt att samverka med kommunerna för att kunna åstadkomma de positiva miljöer som föreslås. Det avser både möjligheten att lokaliseras på rätt plats för att kommunen ska kunna erbjuda samhällsservice i närheten av asylboenden likväl som informationsinsatser på asylboenden. Utöver det som har tagits upp i utredningen har kommunen en viktig roll utifrån planmonopol och annan lagstiftning inom samhällsbyggande för att skapa goda boendemiljöer, inte minst för barn.

Malmö stad anser vidare att det är positivt att det lyfts att asylboende kan anordnas i olika boendeformer för att kunna möta olika asylsökandes behov. Samtidigt bygger förslagen på samverkan med andra för att samordna insatser på asylboende på ett antagande om större enheter där det finns samlingslokaler med mera. Som Malmö stad har lyft tidigare i yttrandet så saknas en beskrivning av hur olika boendeformer kan komma att påverka möjligheten att uppnå ett bra mottagande.

Det har inte heller lyfts i utredningen vad som avses med attraktiva bostäder i någon större utsträckning. Malmö stad anser att det finns behov av att tydliggöra det ytterligare, inte minst för att skapa jämlika boendeförhållanden och säkerställa att asylboenden är det attraktiva boende som föreslås.

4.8.4 Migrationsverket bör samverka med andra aktörer för att underlätta verksamhet vid asylboenden

Malmö stad instämmer i att Migrationsverket bör samverka med andra aktörer för att underlätta verksamhet vid asylboenden. Även utifrån denna aspekt saknar Malmö stad dock en beskrivning av vilka olika förutsättningar det finns i olika typer av boendeformer. Malmö stad anser även att det inte bara är av vikt att samverka för att underlätta verksamhet vid asylboenden, utan att regeringen även bör ge Migrationsverket i uppdrag att samverka med kommunerna vid lokalisering av asylboenden.

8 Utredningens konsekvensbeskrivningar

Malmö stad anser att utredningen inte tillräckligt hanterat konflikten om bostäder som kan uppstå när Migrationsverket ska införskaffa nya bostäder samtidigt som kommunerna troligtvis kommer att få fler anvisningar. Kommunerna har olika förutsättningar att anordna boenden vid anvisning till kommunen, både på grund av bostadsbrist samt olika prisbilder på bostäder. Det kan även innebära att det i vissa kommuner kan ta längre tid att anordna boende. Malmö stad anser att dessa aspekter tydligare bör belysas.

Malmö stad noterar att utredningen ägnar liten uppmärksamhet åt de allra yngsta barnens tillvaro och förutsättningar. Förskola och förskolans betydelse omnämns inte i utredningen utan det är enbart skola och skolarbetet som det refereras till. I utredningen föreslås ”att regeringen ska ge Migrationsverket i uppdrag att arbeta med hur asylboenden kan utformas och lokaliseras för att få fler att bo där och att samverka med andra aktörer för att främja verksamhet på asylboenden”. Här anser Malmö stad att det kommunala perspektivet och inte minst förskolans betydelse bör synliggöras bättre och att goda förutsättningar ges för att kunna planera och tillhandhålla även förskola till asylsökande barn.

Asylsökande barn omfattas inte av skolplikten men de har samma rätt till grundutbildning som skolpliktiga barn inklusive förskola och förskoleklass samt gymnasieutbildning om den påbörjas före 18 års ålder. Det är därför av stor vikt att förläggningen av asylboenden görs på ett sätt som möjliggör att barn och unga snabbt kan erbjudas utbildning i rätt skolform och årskurs. Malmö stad vill understryka vikten av att barnets bästa beaktas i själva placeringen av boendebeståndet och instämmer därför i utredningens bedömning i att det är särskilt angeläget att asylsökande barn får bo inom rimligt avstånd från skolan och i en miljö som ger möjligheter till sysselsättning under fritiden.

Barnperspektivet är centralt. Malmö stad vill därför också understryka vikten av att det i enlighet med barnkonventionen vid alla åtgärder som berör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. I utredningen konstaterar man att det bästa för barnet bör vara att bo på asylboende. Det kan därmed tolkas som att utredningen föregår en barnkonsekvensanalys i de enskilda fallen.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pamela Lindqvist
.....

Malmö stad
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Protokollsutdrag

Sammanträdestid	2023-06-26 kl 15:00-15:10
Plats	Digitalt via Teams
Utses att justera	Helena Nanne
Justeringen	2023-07-03
Protokollet omfattar	§337

Underskrifter	Sekreterare Pamela Lindqvist	
	Ordförande Katrín Stjernfeldt Jammeh
	Justerande Helena Nanne

Beslutande ledamöter

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) (Ordförande)

Roko Kursar (L)

Helena Nanne (M)

Övriga närvarande

Andreas Norbrant (Stadsdirektör)

Tomas Barring (Chefsjurist)

Pamela Lindqvist (Nämndsekreterare)

§ 337 Remiss från Justitiedepartementet - En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)

STK-2023-604

Sammanfattning

Justitiedepartementet har den 5 april 2023 skickat delbetänkandet En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:64 på remiss till Malmö stad. Utredningens uppdrag inför delbetänkandet har bestått av tre delar: att föreslå åtgärder för att fler personer ska bo på Migrationsverkets boenden, att föreslå en skyldighet för asylsökanden att delta i den samhällsintroduktion som anordnas av Migrationsverket samt att analysera behoven av fler sanktionsmöjligheter vid misskötsamhet på Migrationsverkets boenden. Utredningen föreslår att författningsändringarna ska träda i kraft den 1 april 2024.

Förslaget har skickats på internremiss till arbetsmarknads- och socialnämnden, förskolenämnden, grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Grundskolenämnden har avstått att yttra sig och övriga nämnder har inkommit med yttranden. Stadskontoret föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott att godkänna förslag till yttrande.

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner reviderat förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsgång

Ordförande Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) yrkar att kommunstyrelsens arbetsutskott godkänner kommunledningens reviderade förslag till yttrande och skickar yttrandet till Justitiedepartementet.

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut och att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar i enlighet med Katrin Stjernfeldt Jammehs (S) yrkande.

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Arbetsmarknads- och socialnämnden
Förskolenämnden
Stadskontorets handläggare

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 230626 Remiss från Justitiedepartementet - En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)
- Reviderat förslag till yttrande över remiss från Justitiedepartementet - En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)
- Förslag till yttrande över remiss från Justitiedepartementet - En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)

- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 230531 § 152 med Reservation (V)
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Delegationsbeslut och remissvar från gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Förskolenämnden beslut 230614 § 86 med Reservation (V)
- Remissvar från förskolenämnden
- Grundskolenämnden avstår från att yttra sig över En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)
- En ny ordning för asylsökandes boende, SOU 2022:64
- Remiss från Justitiedepartementet - En ny ordning för asylsökandes boende (SOU 2022:64)